

KORUPCIJOS PREVENCIJOS
VŠĮ KELMĖS RAJONO PSICHIKOS SVEIKATOS CENTRE
2026 – 2030 METŲ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Korupcijos prevencijos 2026 – 2030 m. programos (toliau – Programa) paskirtis – užtikrinti ilgalaikę, veiksmingą ir kryptingą korupcijos prevenciją ir kontrolę VŠĮ Kelmės rajono psichikos sveikatos centre (toliau – Centre) 2026 – 2030 metų laikotarpiu, sukurti teisinės, administracinės, finansinės prielaidas ir sąlygas skaidriai, kokybiškai sveikatos priežiūrai užtikrinti.
2. Programa apima svarbiausias korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje nuostatas. Programa orientuota į korupcijos rizikos veiksnių šalinimą, taip pat korupcijos rizikos veiksnių valdymą, siekiant asmenis atgrasinti nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų darymo.
3. Programoje vartojamos sąvokos:
 - 3.1. Korupcija – bet koks valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens elgesys, neatitinkantis jiems suteiktų įgaliojimų ar nustatytų elgesio standartų, ar tokio elgesio skatinimas, siekiant naudoti sau ar kitiems asmenims ir taip pakenkiant asmenų ir valstybės interesams.
 - 3.2. Korupcijos rizikos veiksniai – priežastys, sąlygos, įvykiai, aplinkybės, dėl kurių gali pasireikšti korupcijos rizika.
 - 3.3. Korupcijos prevencija – korupcijos priežasčių, sąlygų atskleidimas ir šalinimas sudarant bei įgyvendinant atitinkamų priemonių sistemą, taip pat poveikis asmenims siekiant atgrasinti nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų darymo.
 - 3.4. Korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas – administracinis nusižengimas, darbo pareigų pažeidimas ar tarnybinis nusižengimas, padaromas piktnaudžiaujant įgaliojimais ir tiesiogiai ar netiesiogiai siekiant naudoti sau ar kitam asmeniui, taip pat korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.
 - 3.5. Valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo – asmuo, kuris dirba arba kitais įstatyme numatytais pagrindais eina pareigas viešajame arba privačiąjame juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje arba verčiasi profesine veikla ir turi atitinkamus administracinius įgaliojimus, arba turi teisę veikti šio juridinio asmens ar kitos organizacijos vardu, arba teikia viešąsias paslaugas, taip pat arbitras arba prisiekusysis.

3.6. Kitos Programoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ir kituose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

4. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos 2022–2033 metų nacionaline darbotvarke korupcijos prevencijos klausimais, Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymu, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. 1155, STT patvirtintomis korupcijos prevencijos veiksmų planų rengimo gairėmis ir kitais aktualiais teisės aktais. Atsižvelgiama į Šakinio korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2023–2025 metų veiksmų plano įgyvendinimo rezultatus ir pažangos vertinimą; patvirtinus naują sveikatos priežiūros sistemos šakinį planavimo dokumentą, Programa peržiūrima ir, esant poreikiui, atnaujinama.

5. Programa įgyvendinama pagal Programos priede pateiktą Programos įgyvendinimo priemonių planą.

II. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI

6. **Programos tikslas** – didinti skaidrumą, atvirumą, mažinti ir šalinti korupcijos pasireiškimo prielaidas Centre.

7. **Programos uždavinys** - galimų korupcijos priežasčių, sąlygų atskleidimas ir šalinimas, įgyvendinant korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių planą, siekiant, kad visos lėšos, skiriamos Centrai, būtų naudojamos pagal paskirtį ir racionaliai kokybiškoms sveikatos priežiūros paslaugoms teikti, pacientų teisėms ir laisvėms užtikrinti, taip pat poveikis įstaigoms darbuotojams, siekiant atgrasinti nuo galimų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar kitų teisės pažeidimų.

8. Korupcijos prevencijos tikslui ir uždaviniams pasiekti numatoma:

8.1. vykdyti kryptingą korupcijos prevencijos politiką, užtikrinti veiksmingą numatytų ilgalaikės korupcijos prevencijos Centre programos priemonių įgyvendinimą;

8.2. nustatyti veiklos sritis Centre, kuriose galima korupcinė veika, bei sąlygas jai atsirasti ir plisti;

8.3. vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę ir parengti motyvuotą išvadą;

8.4. teisinėmis, organizacinėmis, ekonominėmis ir socialinėmis priemonėmis užtikrinti tinkamą ir veiksmingą korupcijos prevencijos organizavimo, įgyvendinimo, priežiūros kontrolę;

8.5. įgyvendinti neišvengiamos atsakomybės už neteisėtus veiksmus principą;

8.6. skatinti nepakantumą korupcijos apraiškoms ir įtraukti į korupcijos prevenciją visuomenę;

8.7. visokeriopai ginti visuotinai pripažįstamas paciento teises ir laisves, darbuotojų teises bei laisves ir nepažeisti nekaltumo prezumpcijos;

- 8.8. nagrinėti pacientų skundus, susijusius su gydymo klaidomis;
- 8.9. Centro internetiniame puslapyje, įstaigos patalpose, visuomenės informavimo priemonėse skelbti informaciją apie Centro veiklą, įstaigoje taikomas korupcijos prevencijos priemonės, siekiant kuo didesnio veiklos viešumo ir skaidrumo;
- 8.10. organizuoti darbuotojų mokymą ir dalyvauti Sveikatos apsaugos ministerijos ar kt. organizuojamuose mokymuose korupcijos prevencijos klausimais.

III. APLINKOS IR KORUPCIJOS PRIELAUDŲ ANALIZĖ

9. Korupcijos reiškiniai sveikatos priežiūros sistemoje yra viena iš pavojingiausių socialinių reiškinių, iškreipiantys socialinį teisingumą, keliantys grėsmę žmogaus teisėms, didinantys šešėlinę ekonomiką. Bet kokia korupcinė veikla daro ne tik materialinę, bet ir moralinę žalą. Taip yra dėl to, kad pažeidžiami šalies gyventojų lygiateisiškumo ir teisingumo principai, atsiranda nepasitikėjimas visuomene ir valstybe.
10. Bendrosios korupcijos prielaidos:
- 10.1. socialinės (santykinai maži sveikatos sistemos darbuotojų atlyginimai; neišvystytas papildomasis (savanoriškasis) sveikatos draudimas, be kurio tampa sudėtinga siekti sveikatos politikos tikslų - pakankamo sveikatos sistemos finansavimo, paslaugų kokybės kontrolės, paciento atsakomybės už savo sveikatą ir legalių priemonių už sveikatos paslaugas nustatymo);
- 10.2. teisinės (teisės aktų netobulumas, dažnas jų keitimas, nepakankama atsakomybė už padarytus pažeidimus, kontrolės sistemų ir reglamentų stoka; teisinių procedūrų netobulumas, profesinių elgesio kodeksų nebuvimas ir pan.);
- 10.3. institucinės (nepakankamai skaidrus sprendimų priėmimo procesas, nesivadovaujama asmeninės atsakomybės principais, trūksta viešumo);
- 10.4. struktūrinės (sveikatos sistemos sudėtingumas ir trūkumai; nepakankama elektroninės valdžios plėtra ir pan.);
- 10.5. visuomenės pilietiškumo stoka - (visuomenės požiūrio į korupciją neapibrėžtumas ir prieštarumas; nesipriešinimas korumpuotiems sveikatos sistemos darbuotojams; piliečių (taip pat ir pacientų) nenoras dalyvauti antikorupcinėje veikloje.
11. Specifinės korupcijos prielaidos:
- 11.1. administracinių teisės pažeidimų nustatymas, protokolų surašymas, baudų skyrimas;
- 11.2. vaistų, medicininių paskirties aparatūros ir kt. viešieji pirkimai ir užsakymai;
- 11.3. informacijos teikimas pacientams apie nemokamas ir mokamas sveikatos priežiūros paslaugas, apie pacientų teises ir galimybes ir t.t.

IV. GALIMOS KORUPCIJOS PASEKMĖS

12. Nevykdant veiksmingos ir kryptingos korupcijos prevencijos politikos, korupcijos reiškiniai gali pažeisti visuomeninius santykius sveikatos sistemoje, dėl ko gali:

12.1. sumažėti sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumas, pablogėti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybė;

12.2. atsirasti socialinė įtampa, kuri mažina pasitikėjimą sveikatos apsaugos priežiūra;

12.3. sumažėti pacientų pasitikėjimas Centre teikiamomis paslaugomis, medikų profesine kompetencija;

13. Atsižvelgiant į šias pasekmes ir aiškiai suvokiant korupcijos pasireiškimo prielaidas, galima numatyti veiksmingas korupcijos prevencijos programos poveikio priemones.

V. KORUPCIJOS PREVENCIJA

14. Svarbiausi bendrieji korupcijos prevencijos programos uždaviniai:

14.1. Nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę Centre ir parengti motyvuotą išvadą;

14.2. nustatčius korupcijos prielaidas - imtis priemonių joms pašalinti.

14.3. užtikrinti veiklą reglamentuojančių teisės aktų skaidrumą;

14.4. analizuoti iš juridinių ir fizinių asmenų gaunamus skundus (pareiškimus, prašymus).

15. Skatinti aktyvesnį Centro bendradarbiavimą su visuomene, ugdant visuomenės narių pilietinę sąmonę ir nepakantumą negerovėms.

16. Specifiniai korupcijos prevencijos uždaviniai:

16.1. sukurti skaidrią ir prieinamą sveikatos paslaugų teikimo sistemą;

16.2. užtikrinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

16.3. užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir ekonominio veiksmingumo kontrolę;

16.4. užtikrinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo draudžiamiesiems privalomuoju sveikatos draudimu skaidrumą;

16.5. tobulinti ir skaidrinti medicininės paskirties, vaistinių preparatų ir kitų priemonių viešųjų pirkimų procesus;

16.6. užtikrinti medikamentų ir medicinos pagalbos priemonių skyrimo ir išrašymo skaidrumą;

16.7. užtikrinti informacijos teikimą apie mokamas ir nemokamas sveikatos priežiūros paslaugas;

16.8. naujų sveikatos technologijų įdiegimas;

16.9. užtikrinti korupcijos prevencijos įstaigoje priemonių taikymą ir tinkamą šios programos priemonių įgyvendinimo administravimą ir kontrolę

VI. VISUOMENĖS ĮTRAUKIMAS Į KORUPCIJOS PREVENCIJOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMĄ

17. Norint į korupcijos prevencijos programą įtraukti visuomenę, reikia:

17.1. skatinti glaudesnę ir aktyvesnę medikų bendradarbiavimą su visuomene, ugdant visuomenės narių pilietinę sąmonę ir nepakantumą negerovėms;

17.2. ugdyti antikorupcinę kultūrą (visuomenės ir įstaigos darbuotojų antikorupcinis švietimas, ugdymas bei nepakantumo korupcijai skatinimas);

17.3. skatinti darbuotojus bei kitus gyventojus (pacientus bei jų artimuosius) pranešti apie korupcinius teisės pažeidimus (ar mėginimus juos daryti) teikiant sveikatos priežiūros paslaugas.

18. Sudaryti sąlygas telefonu, anonimiškai pranešti apie korupcinius teisės pažeidimus (ar mėginimą juos daryti). Analizuoti surinktą informaciją iš gyventojų.

VII. KORUPCINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ TYRIMAS

19. Siekiant veiksmingo korupcinių teisės pažeidimų tyrimo, būtina:

19.1. sudaryti sąlygas Centro darbuotojams, kitiems visuomenės piliečiams anonimiškai pranešti vadovui savo įtarimus dėl galimos personalo korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos;

19.2. tirti skundus, pareiškimus dėl galimų korupcijos atvejų bei vertinti pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos; išsamiai ir objektyviai analizuoti pagrįstus įtarimus dėl Centro darbuotojų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos ir atlikti tyrimus pagal savo kompetenciją.

19.3. gavus informaciją dėl galimų korupcinių veikų, turinčių nusikalstamos veikos požymių, nedelsiant informuoti Centro vadovą ir Specialiųjų tyrimų tarnybą teisės aktuose nustatytais sąlygomis ir tvarka.

VIII. SIEKIAMI REZULTATAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

20. Korupcijos prevencijos programa siekiama tokių rezultatų:

20.1. sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę;

20.2. padidinti nepakantumą korupcijai;

20.3. pagerinti korupcijos prevencijos priemonių vykdymą;

20.4. padidinti visuomenės pasitikėjimą įstaiga;

20.5. pagerinti teikiamų paslaugų kokybę ir prieinamumą.

21. Korupcijos prevencijos programos ir jos įgyvendinimo priemonių vykdymas ir kontrolė turi būti vertinami pagal šiuos rodiklius:

21.1. atliktų korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimų skaičius;

21.2. įvykdytų Programos įgyvendinimo priemonių plano priemonių skaičius;

21.3. neįvykdytų Programos įgyvendinimo priemonių plano priemonių skaičius;

21.4. asmenų, pranešusių apie galimus korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, skaičiaus pokytis;

21.5. ištirtų pažeidimų, susijusių su korupcija, skaičius;

- 21.6. anonimiškų ir oficialių pranešimų apie įtariamus pažeidimus ir ištirtų pažeidimų skaičius;
- 21.7. organizuotų pacientų apklausų skaičius;
- 21.8. pateiktų pasiūlymų dėl Programos ir įgyvendinimo priemonių plano skaičius;
- 21.9. atliktų Programos ir įgyvendinimo priemonių plano pakeitimų skaičius.

IX. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS, STEBĖSENA IR ATSKAITOMYBĖ

- 22. Programos uždaviniams įgyvendinti sudaromas Korupcijos prevencijos Centre 2026-2030 metų įgyvendinimo priemonių planas, kuris nustato priemones, tikslus, jų vykdymo terminus bei vykdytojus. Programos įgyvendinimo priemonių planas yra neatskiriama šios Programos dalis.
- 23. Už Programos įgyvendinimo 2026 – 2030 m. priemonių plane numatytų priemonių įgyvendinimą ir kontrolę atsako Centro direktorius.
- 24. Programos įgyvendinimo rezultatų stebėseną atlieka ir Programos įgyvendinimo 2026 – 2030 m. priemonių plano priemonių vykdymą organizuoja ir koordinuoja, už korupcijos prevenciją ir kontrolę Centre atsakingas asmuo.
- 25. Esant būtinybei Centro Programa bei jos įgyvendinimo priemonių plane numatytos priemonės yra tikslinamos.
- 26. Siekiant nuosekliai vertinti pasiektą pažangą, nustatyti kliūtis ir problemas, kylančias Programos įgyvendinimo metu:
 - 26.1. Centras reguliariai vykdo Programos įgyvendinimo priemonių plane nurodytų priemonių įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą;
 - 26.2. atsižvelgiant į kintančias aplinkybes ir veiksnius, turinčius ar galinčius turėti įtakos Programos įgyvendinimo priemonių įgyvendinimui, Centro direktoriui teikiami pasiūlymai dėl įgyvendinamos Programos įgyvendinimo priemonių koregavimo ar pakeitimo efektyvesnėmis ar racionalesnėmis, detalizuojant jų tikslus, vykdymo procesą ir vertinimo kriterijus;
- 27. Visa informacija, susijusi su Programos įgyvendinimu, skelbiama Centro interneto svetainėje.

X PROGRAMOS KEITIMAS, PAPILDYMAS IR ATNAUJINIMAS

- 28. Pasiūlymai dėl įstaigos Programos nuostatų, tikslų ir uždavinių, įgyvendinimo priemonių plano atnaujinimo gali būti teikiami raštu, elektroniniu paštu per visą Programos įgyvendinimo laikotarpį.
- 29. Atsižvelgus į gautus pasiūlymus dėl Programos ir jos įgyvendinimo priemonių, naujų uždavinių nustatymo ar esamų uždavinių aktualumo vykdant Programą ar jos priemones, gali būti rengiamas Programos įgyvendinimo priemonių plano projektas, kuris svarstomas ir suderinus tvirtinamas Centro direktoriaus įsakymu.

XI BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Už netinkamą programos vykdymą, informacijos teikimą asmenims, kontroliuojantiems, kaip vykdoma programa, nesilaikant programoje numatytų terminų Centro darbuotojai atsako pagal galiojančius Lietuvos Respublikos teisės aktus.
